

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

Oikeusministeriö

Kysely avoimuusrekisterivalmistelusta

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/448/osallistuminen/831/kysely/>

Lausunto annettu otakantaa.fi -palvelun www-sivun kautta

Tämä lausunto (tiedostona siis) on lähetetty tiedoksi seuraavilla Oikeusministeriön yhteyshenkilöille: Sami Demirbas, Heini Huotarinen, Anna Pohjalainen

Oikeusministeriön hankesivu on seuraava:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM033:00/2019>

Huomioita lausunnan kannalta:

- Tämä lausunto on vain yhden kansalaisen eri tavoin perusteltu mielipide
- Lausunto ei edusta minkään virallisen tai epävirallisen yhteisön virallista kantaa
- Lausunto ei sisällä liike- tai ammattisalaisuuksia
- Lausunto on julkinen ja vapaassa jaossa
- Lausunnon voi julkaista asianmukaisella www-sivulla.

Tämä lausunto on siis yksittäisen kansalaisen kirjoittama lausunto, joten se ei edusta minkään rekisteröidyn tai rekisteröimättömän yhteisön virallisia kannanottoja.

Ystävällisin terveisin

Jukka S. Rannila
Suomen kansalainen

Allekirjoitettu sähköisesti

[Jatkuu seuraavalla sivulla]

39

40 **Kysymys 1: Miten lobbaus tulisi mielestäsi määritellä avoimuusrekisterivalmistelussa?**

41

42 Ensimmäiseksi pitää todeta Euroopan Unionin virallinen lehti, jonka hakusivu on seuraava:

43 <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>

44

45 Hakutermeiksi pitää valita seuraavat:

46 * vuosi: 2014

47 * OJ series: L (Legislation)

48 * Number of the OJ: 277

49

50 Tämä haku tuo esiin Euroopan Unionin virallisen lehden numeron (L 277 / 19.9.2014), jolloin
51 avoimuusrekisterin määräykset ovat luettavissa sivuilla 11-24.

52

53 **EHDOTUS: Euroopan Unionin avoimuusrekisterin määräykset (Euroopan Unionin virallinen
54 lehti, L 277 / 19.9.2014, sivut 11-24) pitää arvioida hyvin tarkasti Suomeen perustettavan
55 avoimuusrekisterin kannalta.**

56

57 **EHDOTUS: Myös Suomen pitää määritellä hyvä edunvalvontatapa, vrt. Euroopan Unioni.**

58

59 **EHDOTUS: Suomessa tapahtuva eri yhteisöjen edunvalvonta (lobbari) perustuu Suomessa
60 määriteltyyn hyvään edunvalvontatapaan, jolloin edunvalvonnalle on selkeät ohjeistukset.**

61

62 **EHDOTUS: Avoimuusrekisteriin liittyvien edunvalvojen (lobbari) pitää sitoutua Suomessa
63 määriteltyyn hyvään edunvalvontatapaan.**

64

65

66 **Kysymys 2: Miten lobbauksen kohde tulisi mielestäsi määritellä
67 avoimuusrekisterivalmistelussa?**

68

69 Tässä kohtaa pitää todeta suomalainen lainsäädännön vaiheistus alkaen lainsäädännön hankkeen
70 aloituksesta päättyen lainsäädännön hyväksyntään.

71

72 Lobbauksen kohteiksi voi lainsäädännön vaiheistuksen perusteella todeta seuraavat:

73

74 * (uusi laki tai lain päivittäminen) lainsäädännön ehdotusta valmistelevat viranhaltijat (esim.
75 ministeriöt)

76 * lainsäädännön ehdotuksen käsittely hallituksen toimesta

77 * lainsäädännön ehdotuksen siirtäminen Eduskunnalle (hallituksen esitys, HE)

78 * lainsäädännön ehdotuksen käsittely Eduskunnassa (erityisesti kansanedustajat)

79 * hyväksytty lopullinen laki eri käsittelyvaiheiden jälkeen.

80

81 Eli lainsäädännön (uusi laki tai lain päivittäminen) ehdotuksen yhteydessä erilaiset edunvalvojat
82 voivat käydä keskusteluita sekä viranhaltijoiden että kansanedustajien kanssa.

83

84 Kummassakin tapauksessa (viranhaltijat ja kansanedustajat) edunvalvonnan kohde on (uusi laki tai
85 lain päivittäminen) lainsäädännön hanke, jonka käsittelyä etenee eri vaiheissa.

86

87 **EHDOTUS: Edunvalvonnan kohteeksi voi määritellä lainsäädännön hankkeet, jotka voidaan**
88 **vaiheistaa eri vaiheisiin (eri hankkeiden prosessikuvaus?) myös edunvalvonnan yhteisöjen**
89 **osallistumisen kannalta.**

90

91

92 **Kysymys 3: Miten lobbarit tulisi mielestäsi määritellä avoimuusrekisterissä?**

93

94 **EHDOTUS: Suomessa toimiva edunvalvoja (lobbari) on edunvalvonnan yhteisöä edustava**
95 **henkilö, joka on sitoutunut Suomessa määriteltyyn hyvään edunvalvontatapaan.**

96

97 **EHDOTUS: Suomessa toimiva edunvalvoja (lobbari) on edunvalvonnan yhteisöä edustava**
98 **henkilö, jonka tiedot on rekisteröity Suomessa käytettävään avoimuusrekisteriin.**

99

100 Tähän kohtaan täytyy todeta viranhaltijoiden ja kansanedustajien toiminta edunvalvonnan
101 yhteisöjen (lobbari) kannalta. Oman arvion mukaan viranhaltijat ja kansanedustajat haluavat
102 arvioida päätettäviä asioita huomioiden erilaisia näkökulmia liittyen lainsäädännön kehittämisen
103 kannalta. Näin ollen edunvalvonnan yhteisöjen (lobbari) kuuleminen on yksi tapa arvioida
104 lakihankkeita huomioiden erilaisia näkökulmia.

105

106

107 **Kysymys 4: Mitä tietoja avoimuusrekisterin sinun mielestäsi pitäisi sisältää?**

108

109 Lisäksi täytyy todeta Euroopan Unionin alaisen avoimuusrekisterin www-sivu:

110 <https://ec.europa.eu/transparencyregister/public/homePage.do?redir=false&locale=fi>

111

112 **EHDOTUS: Euroopan Unionin alaisen avoimuusrekisterin tietosisältö kannattaisi arvioida**
113 **Suomessa käytettävän avoimuusrekisterin tietosisällön kannalta.**

114

115 Euroopan Unionin alaisen avoimuusrekisterin tietosisältö sisältää mm. seuraavia:

116

- 117 * rekisteröityneen nimi ja muut tunnistet
- 118 * yhteisön tyyppi (rekisterissä on useampi tyyppi valittavaksi)
- 119 * yhteystiedot (puhelinnumero, postiosoite, sähköposti, www-sivut, jne.)
- 120 * EU-suhteista vastaava henkilö ja tehtävä edunvalvonnan yhteisössä
- 121 * yhteisön tavoitteet ja tehtävät
- 122 * yhteisön seuraamat politiikat (esim. tietotekniikka ja digitaalinen talous=
- 123 * osallistuminen erilaisiin toimintoihin
- 124 * annetut lausunnot eri aiheisiin
- 125 * toiminta erilaisissa työryhmissä
- 126 * akkreditoituneet henkilöt
- 127 * yhteisön edunvalvontaan osallistuvien henkilöiden määrä
- 128 * yhteisön jäsenyydet muissa yhteisöissä

- 129 * rahoitustiedot
- 130 * budjetti tilikaudelta
- 131 * tilinpäätös tilikaudelta
- 132 * yhteisön saman rahoituksen lähteet eri toimijoilta (yhteisöt ja henkilöt)

133

134 **EHDOTUS: Suomalainen avoimuusrekisteri voisi sisältää Euroopan Unionin alaisen**
135 **avoimuusrekisterin tietosisällön lisäksi seuraavia tietoja.**

136

137 * **edunvalvonnan yhteisön tunniste (eli suomalaisen avoimuusrekisterin**
138 **tunnistenumero)**

139 * **tarvittaessa Y-tunnus (yritys- ja yhteisötietojärjestelmä, YTJ)**

140 * **tarvittaessa yhdistysrekisterin numero (yhdistysrekisteri)**

141 * **edunvalvonnan yhteisön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tiedot**

142 * **edunvalvonnan yhteydessä tavattujen henkilöiden lista päivämäärineen**

143 * **edunvalvonnan yhteydessä eri toimijoille luovutetut asiakirjat sähköisessä muodossa**

144

145 Erikseen on todettava Eduskunnan valiokuntien kuulemisissa luovutetut edunvalvonnan yhteisöjen
146 sähköiset asiakirjat, jolloin edunvalvonnan yhteisöjen sähköisiä asiakirjoja voi lukea kuka tahansa
147 asiasta kiinnostunut.

148

149 **EHDOTUS: Avoimuuden kannalta voi kuitenkin todeta, että suomalainen avoimuusrekisteri**
150 **voisi sisältää edunvalvonnan yhteisöjen (sähköiset) asiakirjat liittyen lakihankkeiden kaikkiin**
151 **(prosessikuvaus?) vaiheisiin Eduskunnan valiokunnille luovutettujen asiakirjojen lisäksi.**

152

153 Asiakirjojen osalta voi todeta, että moni edunvalvoja voi itsekkin kannattaa erilaisten sidosryhmien
154 tutustumista edunvalvonnan yhteisön esittämiin (sähköisiin) asiakirjoihin. Eri toimijoille luovutetut
155 (sähköiset) asiakirjat voivat olla hyvin monessa tapauksessa julkisia myös edunvalvojen itsensä
156 ehdottamana.

157

158

159 **Kysymys 5: Mistä saat nykyisin tietoa lainsäädäntöön vaikuttavista toimijoista?**

160

161 Erilaiset edunvalvonnan yhteisöt tarjoavat nykyisin mahdollisuuden liittyä erilaisille
162 sähköpostilistoille, jolloin edunvalvonnan yhteisöt välittävät hyvin mielellään edunvalvonnan
163 aiheiden kehittymiseen liittyviä tiedotteita, uutisia, lausuntoja, tilaisuuksien kutsuja ja muutakin
164 tietoa.

165

166 Lisäksi jotkut edunvalvonnan yhteisöt tarjoavat RSS-syötteitä, jolloin on mahdollista lukea
167 edunvalvonnan yhteisöjen välittämää tietoa ilman rekisteröitymistä erilaisille sähköpostilistoille.
168 RSS-syötteitä voi lukea erilaisilla tietokoneohjelmilla.

169

170 Asiaan liittyvä suomenkielinen Wikipedia-artikkeli: <https://fi.wikipedia.org/wiki/RSS>

171

172 **EHDOTUS: Avoimuusrekisteri voisi tarjota käsiteltävien asioiden seurantaan sekä RSS-**
173 **syötteitä että tiedotteita sähköpostiin välitettynä.**

174

175 **Kysymys 6: Saatko tietoa riittävästi?**

176

177 **Vastaus: En osaa sanoa**178 **Jos vastasit ei/En osaa sanoa, mitä tietoa haluaisit lisää?**

179

180 Edellä mainitulla tavalla erilaiset edunvalvonnan yhteisöt tarjoavat mahdollisuuden liittyä
181 sähköpostilistoille ja/tai lukea RSS-syötteitä. Eli tiedon saaminen edunvalvonnan yhteisöiltä on
182 joissain tapauksissa mahdollista suhteellisen helposti.

183

184 Varmaankin laajemman tiedon saannin kannalta on/olisi mahdollista liittyä erilaisten
185 edunvalvonnan yhteisöjen tiedotuksen järjestelmiin, koska moni edunvalvonnan yhteisö tarjoaa
186 mahdollisuuden seurata (sähköposti/RSS) edunvalvonnan yhteisön kannanottaja erilaisiin aiheisiin.

187

188

189 **Kysymys 7: Mitä muuta avoimuusrekisterivalmistelussa pitää ottaa huomioon?**

190

191 **EHDOTUS: Avoimuusrekisterin kehittämisen yhteydessä kannattaisi järjestää**
192 **lausuntopyyntö avoimuusrekisterin tietotekniikkaan liittyen HYVISSÄ AJOIN ennen**
193 **avoimuusrekisterin tietoteknisen kehittämishankkeen aloittamista.**

194

195 **EHDOTUS: Avoimuusrekisterin kehittämiseen liittyen pitää tehdä erilaisia tietoteknisiä**
196 **ratkaisuja, joiden kustannustehokkuutta pitäisi arvioida hyvin huolellisesti tietotekniikan**
197 **asiantuntijoiden kanssa HYVISSÄ AJOIN ennen varsinaisen kilpailutuksen alkua.**

198

199 Mahdollisesti suomalaisen avoimuusrekisterin järjestelmä voidaan kehittää ilman aikaisempia
200 tietoteknisiä sitoumuksia johonkin tiettyyn tekniikkaan. Tällöin on mahdollista arvioida
201 kustannustehokkuutta erilaisten tietotekniikan ratkaisujen välillä perusten eri tekniikoiden oikeasti
202 osoitettuun suorituskykyyn, rajoituksiin ja kustannustehokkuuteen.

203

204 Seuraavassa osoitteesta voi ladata erilaisia asiakirjoja avoimuusrekisteriin liittyen:

205 <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM033:00/2019>

206

207 Avoimuusrekisterivalmistelun työsuunnitelmaluonnoksessa (ei päivämäärää) esitetään hallituksen
208 esityksen jättämistä Eduskunnalle keväällä 2022. Avoimuusrekisterivalmistelun
209 työsuunnitelmaluonnoksessa esitetään avoimuusrekisterin tietojärjestelmän toteuttamista ja muuta
210 toimeenpanoa vuosille 2022-2023.

211

212 **KYSYMYS: Onko tavoitteena saada avoimuusrekisteriin liittyvä lainsäädäntö hyväksytyä**
213 **ennen vuoden 2022 loppua?**

214

215 **KYSYMYS: Pitäisikö avoimuusrekisteriin liittyvä lainsäädäntö olla täysin valmis ennen**
216 **minkäänlaista avoimuusrekisterin tietojärjestelmän kehittämisen aloittamista?**

217

218 **EHDOTUS: Avoimuusrekisterissä vaaditut käsitteet pitää olla määriteltyinä hyvissä ajoin**

219 **ennen tietojärjestelmän kehittämisen aloittamista.**

220

221 Riippumatta valittavista tietoteknisistä perusratkaisuista on mahdollista määritellä kaikki tarvittavat
222 käsitteet hyvissä ajoin ennen avoimuusrekisterin tietojärjestelmän tietoteknisen kehittämisen
223 aloittamista. Käytännössä käytettävien käsitteiden erilaiset uudelleenmäärittelyt kehittämishankkeen
224 aikana vaikeuttaisivat kehittämishanketta merkittävästi. Erilaiset sidosryhmät voivat esittää erilaisia
225 käsitteitä toteutettavaksi avoimuusrekisterin tietojärjestelmässä, joten jokainen ehdotettu käsite
226 pitää arvioida hyvin tarkasti.

227

228 **EHDOTUS: Avoimuusrekisterissä vaaditut käsitteet pitää selvittää erittäin tarkasti eri**
229 **sidosryhmien kanssa perustuen erilaisiin lausuntopyyntöihin, kyselyihin ja työpajoihin.**

230

231 Käytettävien käsitteiden muuttaminen ja lisääminen kesken avoimuusrekisterin tietojärjestelmän
232 kehittämistä aiheuttaisi todella paljon (uusia?) ongelmia, joten kaikki käsitteet pitää olla
233 määriteltynä täysin pitävästi hyvissä ajoin ennen avoimuusrekisterin tietojärjestelmän tietoteknistä
234 kehittämistä.

235

236 Erilaiset sidosryhmät voivat tietysti painottaa voimakkaasti hyvin toimivien käyttöliittymien
237 kehittämistä. Oma huomiona esitän voimakkaasti, että kaikki vaadittavat käsitteet pitää olla
238 määriteltä hyvin ennen avoimuusrekisterin tietojärjestelmän käyttöliittymien kehittämisen
239 aloittamista.

240

241 Käyttöliittymien kehittämisen suhteen on kaksi koulukuntaa. Toisen koulukunnan mukaan
242 käyttöliittymät(t) nähdään kaikkein keskeisempänä tekijänä tietojärjestelmän kehittämisessä. Toinen
243 koulukunta painottaa käsitteiden selvittämistä ja määrittelyä ennen käyttöliittymien kehittämistä.
244 Tässä lausunnossa lähtökohta on käsitteiden kunnollinen selvittäminen ja määrittely ennen
245 ensimmäisenkään käyttöliittymäluonnoksen esittämistä.

246

247 Toimivat käyttöliittymät ovat tietysti erittäin tärkeä aihepiiri. Nykyisin on käytettävissä graafisten
248 käyttöliittymien suunnitteluun tarkoitettuja työkaluja (graphical user interface prototyping tool).

249

250 **EHDOTUS: Käsitteiden selvittämisen ja määrittelyn jälkeen on tietysti mahdollista käyttää**
251 **graafisten käyttöliittymien suunnitteluun tarkoitettuja työkaluja.**

252

253 Tietysti erilaiset sidosryhmät voivat esittää erilaisia käyttöliittymien ehdotuksia avoimuusrekisterin
254 tietojärjestelmän kehittämisen yhteydessä, jolloin on mahdollista arvioida useampia käyttöliittymien
255 ehdotuksia. Graafisten käyttöliittymien suunnitteluun tarkoitettuja työkaluja (graphical user
256 interface prototyping tool) voidaan tietysti hyödyntää eri tavoin.

257

258 **EHDOTUS: Avoimuusrekisterin tietojärjestelmän kehittämisen yhteydessä käytettävä**
259 **graafisten käyttöliittymien suunnitteluun tarkoitettu työkalu pitäisi olla mahdollisuuksien**
260 **mukaan avoimeen lähdekoodiin perustuva avoin ratkaisu, jotta erilaiset sidosryhmät voivat**
261 **tehdä ehdotuksia käyttöliittymistä ilman merkittäviä teknisiä ja hallinnollisia rajoituksia.**

262

263 **EHDOTUS: Eri sidosryhmien tekemiä käyttöliittymien luonnoksia/ehdotuksia voidaan**

264 **tarkastella huolellisesti ennen erilaisten käyttöliittymien varsinaista kehittämistä.**

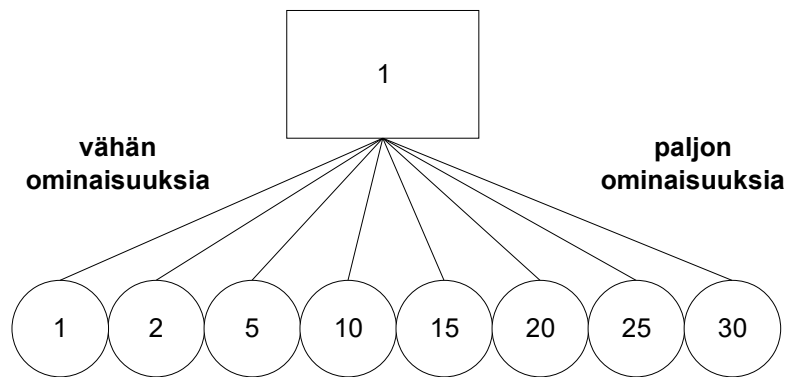
265

266 Erilaiset sidosryhmät voivat tietysti esittää erilaisia käyttöliittymien luonnoksia/ehdotuksia, joten
267 niiden vertailu on yksi vaihe kehittämisen kannalta.

268

269 Edellä mainitulla tavalla käyttöliittymien luonnoksissa/ehdotuksissa käytettävät käsitteet pitää olla
270 määriteltynä ennen käyttöliittymien luonnoksien/ehdotuksien kehittämistä. Käyttöliittymien
271 luonnoksissa/ehdotuksissa ei pitäisi tulla esiin uusia käsitteitä ilman määrittelyitä.

272

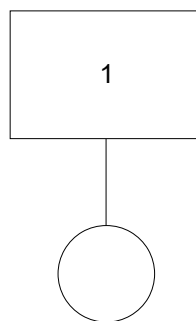
273

274

275 Erilaiset sidosryhmät voivat käyttää eritasoisia käyttöliittymiä (vähemmän ominaisuuksia ja
276 enemmän ominaisuuksia), joten eri sidosryhmille pitää kehittää omat käyttöliittymänsä.

277

278 Tässäkin kohtaa on erilaisia koulukuntaeroja, jolloin tavoitteena voi olla vain yksi iso käyttöliittymä
279 kaikenlaisille sidosryhmille. Ongelmaksi muodostuu erilaisten tehokäyttäjien uupuminen vain
280 yhden ison käyttöliittymän vaatimiin jatkuviin toistoihin, jolloin tehokäyttäjät uupuvat järjestelmän
281 käytön vuoksi.

282

283

284 Sidoryhmien kannalta voidaan todeta erilaiset käyttöiheydet järjestelmälle:

285

286 * järjestelmän useita kertoja päivässä (tehokäyttäjät)

287 * järjestelmän käyttö harvemmin (peruskäyttäjät)

288 * järjestelmän vähäinen käyttö (satunnaiskäyttäjät)

289 * järjestelmän käyttöä aloittelevat käyttäjät (aloittelijat)

290

291 Eli yksi iso liittymä riippumatta käyttöiheydestä aiheuttaa isoja ongelmia käyttäjien jaksamiselle.

292 Tämän vuoksi täysin samaa käyttöliittymää ei voi kohdistaa aloittelijalle ja tehokkäyttäjille.

293

294 Erilaisten sidosryhmien tekemiä käyttöliittymien luonnoksia/ehdotuksia voidaan tietysti tarkastella

295 eri tavoin, ja tässä kohtaa on tietysti mahdollista käyttää käyttöliittymien suunnitteluun

296 keskittyneiden osaajien palveluita.

297

298 **EHDOTUS: Tehtyjä käyttöliittymien luonnoksia/ehdotuksia voidaan tietysti tarkastella**299 **yhdessä käyttöliittymien suunnitteluun keskittyneiden osaajien kanssa.**

300

301 Yksi aihe on käyttöliittymien jatkuva testaaminen avoimuusrekisterin tietojärjestelmän kehittämisen

302 yhteydessä. Oma ehdotus on jatkuvat pienet käytettävyydestit, joita voidaan tehdä vähitellen eri

303 vaiheissa avoimuusrekisterin tietojärjestelmän kehittämisen yhteydessä.

304

305 **EHDOTUS: Avoimuusrekisterin tietojärjestelmän kehittämisen yhteydessä voidaan tehdä**306 **useita pieniä käytettävyydestejä, jotta voidaan arvioida kehitettävien käyttöliittymien oikeaa**307 **toimivuutta.**

308

309 **EHDOTUS: Avoimuusrekisterin tietojärjestelmän kehittämiseen pitää varata kunnolla aikaa,**310 **koska tietojärjestelmän kehittämisen aikana voi nousta esiin kaikenlaisia ongelmia.**

311

312 Edunvalvontafoorumi julkaisi vetoituksen lobbauksen avoimuusrekisteristä.

313

314 Edunvalvontafoorumi -> SUOMEEN TARVITAAN LOBBAUKSEN AVOIMUUSREKISTERI

315 <https://www.facebook.com/edunvalvontafoorumi/posts/2753311394709439>

316

317 Eli edunvalvojat itsekin voivat kannattaa erillistä avoimuusrekisteriä, jolloin suomalainen

318 avoimuusrekisteriä voi saada kannatusta edunvalvonnan yhteisöiltä.

319

320

321 **Kysymys 8: Mitä tahoa edustat?**

322

323 **Vastaus: Yksityishenkilö**

324

325

326

327 [jatkuu seuraavalla sivulla]

328 **Liite 1: Tekijänoikeudet ja lisenssi**

329 **Lisenssi**

330 **Nimeä-Epäkaupallinen-Ei muutoksia 4.0 Kansainvälinen**

331

332 Avoimesti lisensoitu teos

333

334 Tämä teos on lisensoitu Nimeä-Epäkaupallinen-Ei muutoksia 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.
335 Teoksen uudelleen käytön yhteydessä pitää mainita kirjoittaja. Valittu lisenssi tarkoittaa, että
336 teoksen sisältö on vapaasti käytettävissä, kunhan alkuperäislähteeseen viitataan.

337

338 Lisenssin kansantajuinen esitys on seuraavalla www-sivulla:

339

340 <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.fi>

341

342

343

344 NIMI:

345 Teoksen tekijä on ilmoitettava siten kuin tekijä tai teoksen lisensoija on sen määrännyt (mutta ei
346 siten että ilmoitus viittaisi lisenssinantajan tukevan lisenssinsaaajaa tai teoksen käyttötapaa).

347

348 Ei muutettuja teoksia

349 Teosta ei saa muuttaa, muunnella tai käyttää toisen teoksen pohjana.

350

351 Epäkaupallinen

352 Lisenssi ei salli teoksen käyttöä ansiotarkoituksessa.

353

354 Lisenssin perusteellinen juridinen esitys on seuraavalla www-sivulla:

355

356 <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.fi>

357

358

359

360

361

362 [jatkuu seuraavalla sivulla]

363 **Liite 2: Vastuulausekkeita**

364 365 **Yksittäisen ihmisen yksittäistä tulkintaa yksittäisistä asioista / aiheista**

366
367 Tämä teos on yksittäisen ihmisen tulkintaa eri asioista / aiheista, eikä edusta minkään (rekisteröidyn tai
368 rekisteröimättömän) yhteisön virallista tai epävirallista kantaa. Tässä teoksessa mainitut mielipiteet eivät ole
369 (lainopillisia) neuvoja, ja lukijoita kehoitetaan itse perehtymään huolellisesti tässä teoksessa mainittuihin
370 asioihin / aiheisiin.

371
372 Tämä teos ei kata tulevaisuuden kehittymistä, jolloin tässä teoksessa mainitut ennustukset voivat osoittautua
373 vääräksi. Vastaavalla tavalla tämä teos ei kata menneisyyden tulkintaa, jolloin tässä teoksessa tehdyt arviot
374 menneisyydestä voivat osoittautua vääräksi.

375 376 **Poliittisia vastuulausekkeita**

377
378 Tämä teos käsittelee useita poliittisia mielipiteitä erilaisista asioista / aiheista. Nämä mielipiteet eivät
379 kuitenkaan ole virallisia neuvoja poliittisen päätöksen perustaksi. Teoksen lukijoita kehoitetaan lukemaan
380 kukin mielipide yksittäisen henkilön ajatuksena, koska esitetyt mielipiteet eivät ole minkään yksittäisen
381 puolueen (rekisteröity tai rekisteröimätön) virallisia mielipiteitä. Lisäksi esitetyt poliittiset mielipiteet eivät
382 edusta minkään puoleen (rekisteröity tai rekisteröimätön) jäsenjärjestön (rekisteröity tai rekisteröimätön)
383 virallista kannanottoa.

384
385 Teoksessa esitetyt poliittiset mielipiteet eivät kata Suomen, Euroopan tai maailmanlaajuisen politiikan
386 menneisyyttä tai tulevaisuutta, ja ovat vain yksittäisen henkilön yksittäisiä mielipiteitä.

387
388 Teoksessa esitetyt poliittiset mielipiteet eivät ole tarkoitettu virallisen tai epävirallisen ehdokkuuden
389 tukemiseksi missään vaalissa millään tasolla, eli teoksessa esitetyt poliittiset mielipiteet eivät ole virallisiin
390 vaaleihin valmistautuvan virallisen tai epävirallisen ehdokkaan mielipiteitä. Mahdollisissa virallisissa
391 vaaleissa (teoksen julkaisun jälkeen) virallisena ehdokkaana esitetyt poliittiset mielipiteet ovat oma
392 kokonaisuutensa, ja virallisissa vaaleissa (teoksen julkaisun jälkeen) virallisen ehdokkaan julkiset mielipiteet
393 ovat tämän teoksen ulkopuolella, ja tämä teos ei ennakoiv tulevia mahdollisia poliittisia mielipiteitä
394 virallisissa vaaleissa (teoksen julkaisun jälkeen).

395 396 **Viitattujen www-sivujen sisältö**

397
398 Tässä teoksessa viitataan erilaisiin www-sivuihin. Viitattujen www-sivujen laillinen sisältö on tarkistettu
399 tämän teoksen julkaisuhetkellä, mutta monen viitatus www-sivu sisältö tulee mahdollisesti muuttumaan
400 tämän teoksen julkaisun jälkeen. Kaikki muutokset viitatuilla www-sivuilla ovat viitattujen www-sivujen
401 omistajien / ylläpitäjien vastuulla. Kaikki uusi laillinen ja/tai laitton sisältö viitatuilla www-sivuilla ei ole
402 tämän teoksen kirjoittajan vastuulla, ja tämän teoksen lukijoita kehoitetaan huolellisesti välttämään www-
403 sivuilta ladattavien laittomien sisältöjen käyttöä.

404 405 **Kaupallinen sisältö / Yleishyödyllisyys**

406
407 Tämä teos ei sisällä kaupallista sisältöä, eikä tätä teosta ole tarkoitettu kaupalliseksi sisällöksi, ja käytetyn
408 lisenssin mukaisesti tämä teos on tarkoitettu ei-kaupalliseksi sisällöksi. Tämä teos ei sisällä kaupallisen
409 yhteisön (rekisteröity tai rekisteröimätön) liike- tai ammattisalaisuuksia.